

Vojska Gospodnja: Utjecaj Biblije na obnovu Rumunjske pravoslavne crkve

Corneliu Constantineanu

Institutul Teologic Penticostal, Bucharest, Romania

corneliu_c@yahoo.com

UDK:281.5:22:267-055.1/.2

Izvorni znanstveni članak

Primljeno: 2, 2011.

Prihvaćeno: 4, 2011.

Sažetak

Sveto pismo je uvijek imalo ključnu ulogu u obnovi crkava u povijesti kršćanstva, a to se posebno moglo vidjeti tijekom reformacije. Ovaj rad nudi još jedan primjer trajne sile Svetoga pisma za mijenjanje života i obnavljanje društava. U tekstu se razmatra utjecaj 'ponovnog otkrivanja' Biblije u rumunjskom kršćanskom kontekstu početkom dvadesetog stoljeća. Posebice istražuje utemeljenje, uređenje i teologiju Vojske Gospodnje – jedinstvenog pokreta obnove u pravoslavnim crkvama.

Ključne riječi: *Biblija, crkvena obnova, Vojska Gospodnja, Rumunjska pravoslavna crkva*

1. Uvod

Točno je ako kažemo da je za reformaciju u šesnaestom stoljeću i za kasniji protestantizam, Sveto pismo predstavljalo "središnji fokus protestantskih zahtjeva za (trajnom) obnovom i preformuliranjem crkvenog učenja i prakse."¹ S reformacijom je Pismo dobilo jedinstven položaj autoriteta – kao "prvenstvena norma učenja, izvor svih potrebnih učenja, dostatno u svemu učenju o spasenju."² Sveto

1 Richard A. Muller, "Scripture," u *The Oxford Encyclopedia of Reformation*, vol. 4., uredio Hand J. Hillerbrand (Oxford University Press, 1996), 36.

2 Ibid. Jedinstveni autoritet Pisma bio je shvaćen s obzirom na njegove osobine: istinu, točnost, nepogrešivost, dostatnost i savršenost. Posebno je bila važna pretpostavka među reformato-

pismo je predstavljalo Riječ Božju danu po nadahnuću Duha Svetoga, stoga je sadržavalo i odražavalo istinu s “istinитошću i jasnoćom Riječi” – kao što to prikazuje naslov jedne starije knjige Huldrycha Zwinglija (1484-1531) *De certitudine et claritate verbi Dei liber* (1524).³ Naposljetku, temeljno za protestantski naglasak na Pismu - iznad, no usko vezano uz njegovu božanskost i postojanost, kao i njegov autoritet i narav tumačenja samoga sebe – bio je koncept Kristove središnjosti za čitavo Pismo: krajnji fokus i glavna tema Pisma je Božje djelo po Kristu na koje upućuje značenje biblijskih tekstova.⁴

Tema ovoga rada, međutim, nije izričito o naravi i biti Pisma, ni o njegovu nadahnuću, božanskosti ili autoritetu, iako ćemo se posredno dotaknuti nekih od tih važnih pitanja. Naprotiv, razmotrit ću jedno određeno povijesno razdoblje u životu crkve u Rumunjskoj početkom dvadesetog stoljeća, to jest fenomen koji može biti nazvan “ponovno otkrivanje” središnje uloge Pisma za svakodnevni život vjernika. Ovo, zauzvrat, vodi k nedvosmislenom potvrđivanju središnjosti Kristove osobe. U Rumunjskoj je početkom dvadesetog stoljeća postojao izvanredan i prepoznatljiv pokret tog dvostrukog naglaska na Pismo i Krista, koji je imao velik utjecaj u rumunjskom kontekstu. S druge strane, predstavljao je temelj za duhovnu obnovu unutar Pravoslavne crkve – po Oastea Domnului, to jest Vojski Gospodnjoj – jedinstvenom pokretu u pravoslavnim crkvama, koji otada neprestano raste, a danas utječe na više od milijun ljudi u svim dijelovima Rumunjske. Mnogima Vojska Gospodnja predstavlja istinsku nadu u autentičnu obnovu Rumunjske pravoslavne crkve. S druge strane, u tom istom razdoblju, novi prijevod Biblije na suvremeni, vrlo prihvatljiv rumunjski jezik, doprinio je rastu posebnog dijela protestantizma – u Rumunjskoj nazvanom neoprotestantizam – koji uključuje nove evandeoske crkve⁵, među kojima su Pentekostna, Baptistička i Bratska najznačajnije. A ovo je uistinu važno, jer iako je reformacija zahvatila Transilvaniju na samom početku, u šesnaestom stoljeću – nije imala izravni utjecaj na rumunjsko stanovništvo sve do mnogo, mnogo kasnije. Obje ove glavne posljedice ‘ponovnog otkrivanja’ ključne uloge Pisma za život crkve važne su promjene za

rima da nema drugog ljudskog autoriteta iznad biblijskoga teksta kao norme ili standarda za tumačenje Pisma osim samoga Pisma.

- 3 Dakako, nije bilo potpunog poistovjećivanja riječi teksta s Božjom riječi – postojala je razlika između riječi kao sadržaja ili značenja (*rex*) Pisma i određenih riječi (*verba*) biblijskoga teksta. Međutim, božanska narav Pisma jasno je pokazana po unutarnjem svjedočanstvu Duha Svetoga te drugim unutarnjim i vanjskim dokazima.
- 4 Vidi Richard A. Muller, “Scripture”, posebice 38-39.
- 5 Za sve ove crkve Pismo je od samoga početka predstavljalo središnji ugaoni kamen njihove vjere i prakse, i upravo zato bi podrobniji pregled tog razdoblja koje je omogućio rumunjskom narodu čitanje i razumijevanje Biblije na njihovu vlastitom jeziku pomoglo u razumijevanju početaka i dinamike neoprotestantizma u Rumunjskoj.

rumunjsko kršćanstvo i zavređuju biti adekvatno istražene. Međutim, ograničeni prostor za ovaj rad omogućuje mi razraditi donekle detaljno samo jedan od ova dva glavna utjecaja, stoga ću se usredotočiti na Vojsku Gospodnju, jedinstven i prepoznatljiv pokret obnove unutar Rumunjske pravoslavne crkve.

2. “Ponovno otkrivanje” Pisma u Rumunjskoj pravoslavnoj crkvi: Iosif Trifa (1888-1938) i početak rumunjske Vojske Gospodnje⁶

U prvoj polovici dvadesetoga stoljeća rumunjska je crkva doživjela dobar dio onoga što možemo nazvati “unutarnji nemir!” Svećenici, laici i mnogi intelektualci bili su nezadovoljni svojim “praznim” kršćanskim životom. Tražeći dublju i ispunjavajuću vjeru, sami su otkrili srž evanđelja, kao što je napisano u Pismu, i iskusili novu životnu snagu u svome kršćanskom življenju, posebice zbog bliskog i živog odnosa s Isusom Kristom. Iako je broj ljudi izravno uključenih u ovaj proces bio vrlo velik, ovdje ću se osvrnuti samo na djelovanje pravoslavnog svećenika Iosifa Trife, osnivača Vojske Gospodnje, utjecajnog pokreta obnove.⁷

Iosif Trifa je rođen 1888. u selu Certege, u pokrajini Turda, nedaleko od Cluj-Napoca. Studirao je teologiju na Pravoslavnom teološkom institutu u Sibiuu. Nakon diplomiranja 1919. godine vratio se u svoje rodno selo kao ravnatelj škole, a zatim je bio zaređen za svećenika u mjesnoj pravoslavnoj crkvi. Prva bitna stvar koju je Trifa doživio, a koja je imala nevjerojatan utjecaj na njegovu buduću veliku aktivnost, bila je “otkrivanje” Pisma. Nijedan komentar ne može nadomjestiti Trifino osobno svjedočanstvo o tome kako je “upoznao” Bibliju. Stoga donosim njegov opis:

Smatram da bi bilo korisno reći ostalima kako sam upoznao Bibliju. Bilo bi iskreno reći na samom početku kako nisam dobro poznao Bibliju kad sam završio studij. Naprotiv, odgovornost za ovu izrečenu stvarnost ne leži ni na ramenima mojih voljenih profesora ni na mojima, kao njihova studenta. Točnije, sva odgovornost bila je rezultat – i još uvijek jest – drugih okolnosti: neodgovarajuća upućenost u ćirilična slova kojima je Biblija koju smo koristili na fakultetu bila napisana. (...)

- 6 Za ovo poglavlje i, zapravo, za čitav ovaj rad zahvalan sam Nicolaeu Pavelu, vođi Vojske Gospodnje, koji mi je dao na raspolaganje svoj diplomski rad, *The Theology of Iosif Trifa*, iz kojega sam dobio vrijedne i jedinstvene podatke, do kojih inače nije moguće doći, vezane uz život, teologiju i službu Iosifa Trifa. Svakako, najvažniji aspekt njegova djela je to što sam imao “pristup” mnogim značajnim spisima Trife.
- 7 Za potpuniju obradu ove teme, vidi prošireno predstavljanje u “The ‘Rediscovery’ of Scripture and its Impact on the Romanian Christian Context at the Beginnings of the 20th Century” u engleskom izdanju Kairosa: *Kairos, Evangelical Journal of Theology* 1/2011.

Odmah sam shvatio da je nepoznavanje Pisma nemoguća situacija za mene, službenika i propovjednika Riječi! Stoga sam se jednoga jutra probudio s neopozivom odlukom da prekinem s tim stanjem i počnem učiti Pismo. (...)

Sva moja snaga, sva moja vrijednost kao kršćanina, kao pastora, uzeta je iz Biblije i dana mi je po Bibliji. Kao kršćaninu, Biblija daje mir mojoj duši koji nitko ne može oduzeti ili narušiti. Daje mi oduševljenje, hrabrost i ljubav u srcu koje nitko ne može ugasiti. Daje mi snagu podnijeti bitku, nadvladati poteškoću, pobijediti grijeh. Biblija predstavlja moj svakodnevni odnos sa Spasiteljem. Kad god ju otvorim i čitam, osjećam kao da nešto izlazi iz nje i ushićuje moje čitavo biće: Duh Gospodnji.

Ako mi uzmete Bibliju, uzeli ste mi sve, sve moje kvalitete. Ako mi uzmete sve, a ostavite mi Bibliju – nisam ništa izgubio. Ako me spriječite u čitanju Biblije nekoliko dana, najviše ste me kaznili i mučili. Na kraju mog života, svojim posljednjim pokretom, prigrilit ću je. S njom ću prijeći u drugi svijet, zato što sam živio u ovom životu s njom i za nju.⁸

Gotovo u isto vrijeme, 1919, istaknuti profesor dr. Nicolae Bălan s Pravoslavnog teološkog fakulteta u Sibiuu, bio je postavljen za metropolita Ardeala, velike rumunjske pokrajine. Od svoga postavljanja metropolit si je zadao za cilj dovoditi ljude k svjetlu evanđelja. To je obznanio u svom nastupnom govoru: “Nastojat ću zajedno sa službenicima oltara, podići svijest o našoj svetoj službi i usavršiti metode nadgledanja duša... Želim živu crkvu i borbenu pobožnost za ispunjenje ovog ideala.”⁹

Godine 1921. metropolit Nicolae Bălan pozvao je Iosifa Trifu u Sibiu i postavio ga za kapelana tamošnjeg Pravoslavnog teološkog fakulteta. Bălan je 1922. odlučio tiskati časopis o vjerskom obrazovanju za rumunjska sela, *Lumina Satelor* (Svjetlo sela) i imenovao Trifu urednikom. Evo što je Iosif Trifa napisao u prvom broju časopisa, što pokazuje njegova snažna uvjerenja i težnje:

Temelj novoga poretka u selima – i u državi – trebao bi biti strah Božji i poslušnost njegovoj Riječi. Trebamo početi od početka: od vjere i ljubavi Božje... jer bez tog početka neće biti moguće učiniti ništa dobro i postojano... Postoji samo jedan lijek koji može donijeti zdravlje i spasenje svijetu i državi: povratak naroda k Isusu, njegovu učenju i njegovoj zapovijedi ljubavi. Tada će doći mir i dobro među ljude i narode.¹⁰

Tako razmišljajući i potaknut željom da promijeni i usmjerava ljudska srca prema Isusu, Iosif Trifa je iskoristio položaj urednika časopisa i svojim člancima

8 Iosif Trifa, *Revista Teologica* (1921) 8-11, str. 252, u: Pavel, *Teologia lui Iosif Trifa*, str. 3-5.

9 Pravila Oastei Domnului (Sibiu, 1937), str. 1-2, u: Pavel, *Teologia*, str. 6.

10 Iosif Trifa, *Lumina Satelor* (January 2, 1992), u: Ton, *Credinta*, str. 141-142.

“propovijedao” čitavu godinu protiv svih nepravednosti pojedinaca i naroda. Ne samo da je osuđivao pojedine grijehе ljudi, već je prokazivao “odsutnost” i “šutnju” Pravoslavne crkve o tom pitanju. Osvrćući se na tu činjenicu, veliki pjesnik Traian Dorz¹¹ napisao je u svojoj povijesti: “dok siročad umire, ljudi trpe, vjera je nestala, siromaštvo se širi, stranci se goje, a đavao se smije – crkva je nijema, pasivna i odsutna”.¹² U takvim okolnostima Trifin je glas postao još relevantniji i potrebniji. Zapravo, Traian Dorz napominje:

U svoj ovoj borbi s općim zlom glas Lumina Satelor nije bio jedini koji je vapio. No bio je jedini s uvjerenjem da će jedino duhovno obnоvljenje spriječiti kolaps i moći donijeti spasenje. Upravo zato nas samo potpuni i moćan povratak Kristu može spasiti i podići. Ta vjera i njegov križ i žrtva jedini je put spasenja... Dok su ostali davali razna ‘rješenja’ i prepisivali razne ‘lijekove’ protiv bolesti zemlje, otac Iosif je ustrajao na jedinom mogućem spasonom ‘Lijeku’: Kristu.¹³

Čitavu je godinu Trifa koristio mogućnost pozivanja ljudi na pokajanje i novi život, no nakon tog intenzivnog pisanja, osjećao je kako su svi njegovi napori uzaludni. Shvatio je da nitko ne poduzima ništa niti provodi u djelo njegove apele. “Na početku 1923”, napisao je kasnije, “razmatrao sam svojih deset godina djelovanja kao seoski svećenik, i jednu godinu kao urednik u Lumina Satelor; bolno sam uvidio svojih jedanaest godina beskorisnosti, bez rezultata.”¹⁴ Tada je taj čovjek Božji zapao u krizu. Shvaćajući beznadno stanje ljudi bez Krista, srce mu se lomilo. Osjećao se krivim što nije učinio ništa da promijeni to stanje: “Što sam učinio da Krista približim ljudima, i ljude Kristu?” Ovo beznadno pitanje Trifa si je postavljao iznova i iznova. Ponovno se pokajao, posvetio se ponovno i potpuno Kristu i sklopio novi savez da će od toga trenutka nadalje započeti s novom strategijom. Iz tog trenutka krize rodila se nova odluka: pozvati ljude da poduzmu nešto i bore se protiv grijehа, posebice protiv dva vrlo ‘popularna’, pijanstva i psovanja. Njegovo je djelovanje imalo nevjerojatne posljedice; mnoštvo se ljudi odazivalo njegovu apelu potpisivanjem Odluke koju je dijelio. Ovo predstavlja početak Vojske Gospodnje. Evo kako začetnik ovog velikog pokreta opisuje ovaj ključni trenutak nekoliko godina kasnije:

11 Bio je jedan od učenika Trife i postao je vođa Vojske Gospodnje nakon njegove smrti. Napisao je vrijednu povijest ovoga pokreta od njegovih samih početaka: *Pentru istoria unei jertfe – Marturii despre inceputul si primii 12 ani ai Oastei Domnului* (“O povijesti žrtve: Dokazi o počecima i prvih dvanaest godina Vojske Gospodnje”).

12 Prema navodu Tona, *Credinta*, str. 142.

13 Ibid., str. 142.

14 Iosif Trifa, *Ce este Oastea Domnului* (1936. str. 34), u: Pavel, *Teologia*, str. 7.

Plan oko osnivanja Vojske Gospodnje rodio se iz molitve. Oko Nove godine 1923, kad sam se osvrnuo na poganski običaj prema kojem ljudi trebaju provoditi Novu godinu uživajući u alkoholnom piću i psovanju, i kad sam planirao o tome napisati članak, neki su pijani ljudi prošli pored mog prozora vičući i vrišteći. U tom trenutku kleknuo sam pored svog pisaćeg stola i molio: Gospodine Bože, pokvarenost i tama nas nadvladavaju, potop nepravde je nad nama... ljudi tonu u duhovnu smrt... O, Gospodine, daj nam više snage u borbi protiv tame i đavla... Dođi, Gospodine Isuse, jer je opet burno na moru našeg života...

Kad sam počeo pisati članak za Novu godinu, došla mi je ideja da trebam napisati poziv za borbu protiv grijeha, popraćen Odlukom, što sam odmah učinio...¹⁵

Budući da je tekst te Odluke vrlo relevantan za našu raspravu, prikazat ću cjelokupni dokument. Ovo uistinu predstavlja osnivački događaj i zametak pokreta obnove koji je uslijedio, nazvan Vojska Gospodnja. Ovdje je tekst u cijelosti:

“Svi koji žele ući u otvorenu bitku protiv pijenja i psovanja, potpisat će ovu odluku. Zatim objesite ovu potpisanu odluku na zid svoje kuće, a posebice ju usadite u svoje srce, tako da ju imate sa sobom tijekom cijele godine... i tako da možete vidjeti koliko je vas vojevalo do kraja dobar boj za pobjedu nad Sotonom i za naše spasenje.

Dragi čitatelju, budi među onima koji će potpisati ovu odluku i ući u vojsku onih koji se odlučuju za Spasitelja Krista i za borbu protiv grijeha. Poslušaj glas i molitvu mog srca te potpiši i slijedi ovu odluku:

ODLUKA

Dolje potpisani..., razmišljajući kako ću ući u Novu godinu na koristan način za spasenje moje duše, odlučujem ovom izjavom da ću se s početkom Nove godine odreći pijenja alkohola i psovanja. Shvaćam koliko su to veliki grijesi.

Ovime se svrstavam među one koji su poput mene odlučili biti dobri Kristovi vojnici. Odlučujem započeti sveti boj čišćenja naših mnogih i teških grijeha. Na čelu naše vojske je Spasitelj Krist, i on će nas uvesti u pobjedu.

Moleći svog Spasitelja Isusa Krista da mi pomogne boriti se u njegovoj Vojsci – potpisujem ovu odluku koja je donesena za moje dobro i moje spasenje.

Dana ... godine 1923.

N. N.

Pretplatnik časopisa *Lumina Satelor*¹⁶

15 Ibid., str. 34.

16 Iosif Trifa, *Lumina Satelor* (siječanj 1923), u: Ton, *Credinta*, str. 144-145.

Poslije četiri mjeseca, u uskršnjem broju časopisa, Trifa je tiskao popis prvih ‘vojnika’, to jest onih koji su se obvezali na vjeru u Isusovoj vojsci, koji su predstavljali začetak rumunjske Vojske Gospodnje. Dakako, ovaj je početni korak nastavljen naknadnim i učestalim naporima prema uspostavi i konsolidiranju pokreta.

3. Vojska Gospodnja – Biblijski utemeljen pokret obnove unutar Rumunjske pravoslavne crkve

3.1. Temelj Vojske Gospodnje

Ubrzo nakon što je sve počelo, Iosif Trifa je shvatio kako odluka sama po sebi nije dovoljna. Nije dovoljno reći “ne” određenim grijesima. Biti vojnik “vojske”, nije od velike pomoći. Ono što je uistinu bilo potrebno, shvatio je Trifa, jest da ljudi dublje spoznaju Isusa Krista kao osobnog Spasitelja. Budući da ljudi nemaju sposobnost ni snagu živjeti sveto, jer su prekinuli svoj odnos s Isusom Kristom, Trifa je bio potpuno uvjeren da sve odluke koje ljudi donesu mogu trajati određeno vrijeme. No te odluke ne mogu obnoviti življenje, jer život može promijeniti samo Krist po Duhu Svetomu. Stoga je isticao osobni odnos s Kristom kao temelj novoosnovanoga pokreta. Taj je naglasak prisutan u Trifinim pisanim djelima od samoga početka:

Moramo ići dalje, napredovati prema daru i svjetlu našega Spasitelja Isusa Krista iz Novoga zavjeta. Dopusti stoga svjetlu i ljubavi Spasitelja da uđu u tvoju kuću i osvijetle tvoj duh, očiste sve tvoje grijehе.¹⁷ ... Ne možeš donijeti dobar rod zato što nemaš odnos sa Spasiteljem Isusom. ... Ukoliko ne uđeš u živi odnos s Isusom, moje propovijedi i moj savjet je beskoristan. ... Snaga stvarne sudbine je odnos koji čovjek započinje, nastavlja i ima sa Spasiteljem.¹⁸

3.2. Utemeljenje Vojske Gospodnje

Kad se “vojska” pokrenula, snažno se širila i rasla do te mjere da je postala masovni pokret. Ipak, kao nova skupina, morala je biti jasno definirana, tako da svatko može znati što vjeruje i koji je cilj pokreta. Stoga je Iosif Trifa, kao duhovni vođa, odmah morao osmisliti kako će to učiniti. ‘Vojnici’ su se okupljali na općim sastancima u različitim područjima zemlje. Često su se okupljali po selima, a bilo je posebnih skupina ‘vojnika’ formiranih u svrhu zajedničkog proučavanja Biblije i uzajamnog bratskog poticanja. Jedno od najvažnijih sredstava koje je Trifa imao na raspolaganju, bio tjedni časopis *Lumina Satelor* (Svjetlo sela) u kojem je tiskao

17 Trifa, *Lumina Satelor* (8. travnja, 1923), u: Ton, *Credinta*, str. 146.

18 Trifa, *Mai linga Domnul meu*, u: Pavel, *Teologie*, str. 10.

brojne članke kojima je definirao sva temeljna načela Vojske Gospodnje.

U njemu je, primjerice, u nekoliko uzastopnih brojeva od 1928. tiskao dokument nazvan Pravilnik za one koji su ušli i koji žele ući u Vojsku Gospodnju. Među najvažnijim odredbama nalazimo: neophodnost obraćenja, novi život nakon što je osoba prekinula s prijašnjim, grešnim načinom življenja; poslušnost i potpuno predanje Bogu prema primjeru Kristova života; trajno obučavanje i postajanje vještim Kristovim vojnikom, uz pomoć molitve, redovitog odlaska u crkvu, sudjelovanja u sakramentima, te svakodnevnim čitanjem Biblije i ostale kršćanske literature; Gospodnji vojnik mora biti aktivan, postojan u borbi za širenje Kraljevstva Božjega; mora dovesti druge k spasenju, potpuno se suzdržavati od svake vrste alkoholnog pića, od pušenja i od bilo kakva psovanja.

Trifa je u svojoj knjizi *Ce este Oastea Domnului? (Što je Vojska Gospodnja?)*, istaknuo svrhe i strategiju pokreta. Načelno postoje četiri glavne teme koje se ističu kao konstitucionalne za život i djelovanje Vojske Gospodnje:¹⁹ 1) Središnje načelo u učenju Vojske Gospodnje jest raspeti Krist. Križ je vrata spasenja i ključ pobjede nad kušnjom grijeha; 2) Bitka protiv grijeha i važnost življenja pravednog života dolazi kroz istinsko razumijevanje Kristove pobjede na križu. Za Trifu znak križa "ima moć otjerati Sotonu samo kad pod time podrazumijevamo žrtvu na križu, posebice kad primamo dar žrtve, Isusa Spasitelja i njegovu pobjedu;" 3) Osobna moralna i etička obnova dolaze kroz osobni doživljaj Isusa na križu. Trifa ističe primanje Isusa i njegovih darova, potrebu da crkva vodi rat protiv grijeha i zla, redovito proučavanje Biblije kao temelj za osobnu pobožnost, te opasnost konzumiranja alkohola, što ne samo da donosi prokletstvo pojedincu, već i čitavim narodima; 4) Vojska Gospodnja postoji uz pomoć laika i dobrovoljaca. Trifa definira Vojsku Gospodnju kao osnovnu, biblijski utemeljenu silu za oživljavanje Rumunjske pravoslavne crkve.

Kao što smo već spomenuli, evangeliziranje je predstavljalo jedan od ključnih naglasaka Vojske Gospodnje, a ovdje ću ukratko navesti pet specifičnih sredstava za evangelizaciju koje Trifa preporučuje: 1) svakodnevni život kršćana, koji on definira kao najbolju propovijed; 2) djela milosrđa; 3) ljubav i molitva; 4) praštanje i trpljenje; i 5) dijeljenje kršćanske literature. Vrlo je zanimljivo zapaziti da Trifa ne spominje ulogu liturgije, crkve i ikona kod spasenja i duhovnosti. Vidjet ćemo da ta činjenica objašnjava polemiku oko njegovih spisa i pokreta koji je utemeljio. Zato što, umjesto tradicionalnog pravoslavnog naglasaka na mističnom jedinstvu s Bogom, on izražava svoje razumijevanje spasenja i svjedočenja pojmovima koji se češće povezuju s protestantizmom.

19 Prema onome kako ih sažima Tom Keppeler, "A Summary of Trifa's *What is the Army of the Lord?*", u: *East-West Church & Ministry Report* (vol. 2, ljeto 1994), str. 8-9.

3.3. Teološki naglasak u učenju Vojske Gospodnje

Postoji pet teoloških naglasaka koji se mogu pronaći u učenju rumunjske Vojske Gospodnje, a izraženi su u Trifinoj misli i u suvremenom učenju pokreta. Ponudit ću nekoliko napomena o svakom od tih osnovnih načela. Na kraju ovog dijela, dat ću komentar na najvažniji naglasak Vojske Gospodnje, to jest ulogu Biblije.

1) **Osobni odnos s Isusom**, prihvaćanje vjerom njega kao Spasitelja i Gospodina. Iosif Trifa je od samoga početka shvatio da je tajna i sila pobjede njegove Vojske, bila i uvijek će biti u Kristu, u živoj žrtvi raspetoga Krista. Nakon što je upoznao Krista i prihvatio ga za osobnog Spasitelja, i nakon što je bio promijenjen i preobražen, Trifa se nije umorio propovijedanjem i pozivanjem ljudi Kristu, kao jedinome koji može dati čovječanstvu život u skladu s Božjom voljom. Zapravo, u tome se sastojala sama srž i moto čitavoga pokreta: "Vojska Gospodnja – reći će – treba upoznati i naviještati Isusa, raspetoga."²⁰ Evo i Trifinih riječi o tome što Isus znači za njega:

Sva služba našeg spasenja sastoji se jedino u križu i žrtvi Isusa, raspetoga. Njegova žrtva na Golgoti omogućila nam je spasenje. Bez toga, naša borba i napor su uzaludni. Čitava naša borba i sva naša nada za spasenje sastoje se samo od naše vjere i bezuvjetnog pouzdanja u križ i živu žrtvu Isusa Krista. Zapravo, čitava služba Vojske Gospodnje treba upoznati i naviještati Isusa, raspetoga... Stoga, smatramo da se prva i najveća potreba naroda i naših ljudi sastoji isključivo u živoj spoznaji Krista. Ako ćemo zaista imati Krista, ništa nam neće nedostajati. Sve ćemo dobiti po njemu i s njime, jer u njemu imamo ispunjenje.²¹

Ako je sam početak Vojske Gospodnje, čak i njezin začetak, bio više vezan uz ideju i poziv na osobnu borbu protiv dva grijeha – pijenja alkohola i psovanje – kao najvećih grijeha naroda, kasnije Trifa shvaća:

Zapravo pijenje alkohola i psovanje nisu najveće zlo od kojega pati naš narod – već je najveće zlo to što ne poznajemo i ne slijedimo Isusa, raspetoga. Jer kad bismo ga primili, ne samo da više ne bismo živjeli u tim užasnim grijesima, već bismo hodali u svetosti i radosti divnoga Božjeg svjetla... Stoga je još moćniji i dublji, kao ugaoni kamen službe, temelj poznavanja i prihvaćanja Isusa Krista kao osobnoga Spasitelja od strane svakoga tko uistinu želi spasenje duše kao i spasenje naroda.²²

Postoje dva zanimljiva aspekta koja nalazimo u teologiji Trife vezano uz ovo pita-

20 Trifa, *Isus Biruitorul* (59/1934), u: Pavel, str. 21.

21 Prema navodu Traiana Dorza, *History*, u: Ton, *Credinta*, str. 147-148.

22 *Ibid.*, str. 148.

nje. Prvo, on redefinira položaj osobe pred Bogom kao njegovog djeteta na temelju čovjekova osobnog odnosa s Isusom Kristom, prema Ivanu 1,12. Drugo, pobjedonosni život kršćanina uvjetovan je njegovim osobnim odnosom s Isusom: "Mi trebamo živjeti pobjedonosnim životom. No tu pobjedu možemo iskusiti jedino prihvaćanjem Gospodina i njegovih darova pobjede izvojevanih za nas kroz žrtvu na križu, na Golgoti."²³ Naposljetku, samo ćemo reći da se prema učenju Vojske Gospodnje jedini temelj za spasenje sastoji od primanja Krista kao osobnog Spasitelja i Gospodina.

2) **Novo rođenje.** Drugo veliko načelo ili koncept u teologiji Vojske Gospodnje je "tajna novoga rođenja" ili "tajna obraćenja". Traian Dorz povezuje prva dva načela i kaže: "Čudo upoznavanja Krista stvara u našem biću još jedno čudo: tajnu božanskoga djela nanovorodenja."²⁴ Prema učenju Vojske Gospodnje, novo rođenje podrazumijeva unutarnju promjenu kroz ucjepljivanje osobe u Isusa Krista djelovanjem Duha Svetoga koji donosi novi život od Boga u onoga koji biva nanovoroden. Kako bi istaknuo i razlikovao taj događaj novoga rođenja od čina krštenja male djece kako ga prakticira Pravoslavna crkva, Iosif Trifa je potkrijepio svoje stajalište s dva primjera od crkvenih otaca: Atanazija Velikog, koji govori o tri rođenja, i Ivana Zlatoustog koji je naglašavao da "nije dovoljno roditi se kao kršćanin, već treba postati kršćaninom."²⁵ Otac Vojske Gospodnje napisao je da u novom rođenju i u svemu djelu prema novom rođenju glavnu ulogu ima Duh Sveti:

Novo rođenje je velika tajna u kojoj najveći dio posla pripada Bogu, a ne čovjeku. Sa svoje strane, čovjek ne može učiniti mnogo, osim... prihvatiti Gospodina i njegovu žrtvu; zatim Duh Sveti počinje voditi k novom rođenju. ... Samo oni koji su upoznali i prihvatili Gospodina, mogu razumjeti i primiti tu tajnu. Novo rođenje je tajanstveno djelo Duha Svetoga, a plod toga djela je iz temelja promijenjeni čovjekov život, to je novi život.²⁶

Biblijski temelj za ovo učenje nalazi se u tekstovima poput Ivana 3,3-5 i 4,14 te Tita 3,5 ("On nas spasi ne po djelima što ih u pravednosti mi učinismo, nego po svojem milosrđu: kupelji novoga rođenja i obnavljanja po Duhu Svetom"). Nadalje, istaknuto je da sama Božja riječ u sebi nosi božansko sjeme budući da ima moć dati život duši, preporoditi ju: "Ta nanovo ste rođeni, ne iz sjemena raspadljiva nego neraspadljiva: riječju Boga koji živi i ostaje" (1 Petrova 1,23). Dakle, vidjeli smo da Duh Sveti budi grešnike, osvjedočivši ih o grijehu, o njihovoj bes-

23 Trifa, *Ce este Oastea Domnului* (1934, str. 61), u: Pavel, str. 21.

24 Prema citatu Tona, *Credinta*, str. 146.

25 *Foaiia Oastei Domnului* (50/1933), u: Pavel, str. 11.

26 Trifa, *Corabia lui Noe* (str. 69), u: Pavel, str. 12.

pomoćnosti, kao i predstavljajući im Krista – jedinu priliku s obzirom na prihvaćanje pred Bogom. Ipak, čovjek se zauzvrat mora odazvati u vjeri i pokajanju.

3) Pokajanje. Prema učenju Vojske Gospodnje pokajanje se sastoji od tri stvari: priznanju grijeha, ispovijedanju grijeha i prekidanjem s grešnom prošlašću.

Priznanje grijeha dolazi kroz svjetlo Duha Svetoga, kroz riječ iz Biblije, koja čini da ljudi shvate kako su njihovi grijesi ožalostili Boga, da grijesi onemogućavaju pristup Bogu, te da je plaća grijeha smrt. Kad to osoba shvati, osjeća žaljenje i bol radi svojih grijeha, a to vodi k spasenju: “Pokajanje ima veliku važnost kod djela našega spasenja. Pokajanje vodi oproštenju grijeha. ... Prva su vrata priznanje tog užasnog stanja grijeha. ... To priznanje mora otvoriti slijedeća vrata – pokajanje za grijeh.”²⁷

Ispovijedanje grijeha temelji se na tri odlomka iz Svetoga pisma: “Tko skriva svoje grijeha, nema sreće, a tko ih ispovijeda i odriče ih se, milost nalazi” (Izr 28,13); Prešutjet’ sam htio, al’ kosti mi klonuše od neprestana jecanja. Danju i noću ruka me tvoja tištala, snaga mi se trošila k'o za ljetnih žega. Tad grijeh svoj tebi priznah i krivnju svoju više ne skrivah. Rekoh: Priznat ću Jahvi prijestup svoj, i ti si mi krivnju grijeha oprostio” (Psalam 32,3-5); i “Ako priznamo grijeha svoje, vjeran je on i pravedan: otpustit će nam grijeha i očistiti nas od svake nepravde” (1 Ivanova 1,9). Znak da je netko uistinu ušao u milost pokajanja, kaže Trifa, upravo je ovaj, kada osoba počne bez srama priznavati svoju prošlost i grijeha.”²⁸

Potpuni prekid s grijehom predstavlja treći element pokajanja i uključuje preusmjeravanje života osobe: ako je osoba prije običavala živjeti u nepravедnosti, u grijehu, pokajanje će podrazumijevati prekidanje s takvim načinom života te življenje za Boga u budućnosti.

4) Sigurnost spasenja. Drugi iznimno važan koncept u teologiji Vojske Gospodnje je sigurnost spasenja, jamstvo o pripadanju Kristu, osobno poznavanje njega. U knjizi Noina Arka Iosif Trifa je napisao jedno zanimljivo poglavlje pod naslovom “Arka je plutala sa spasenjem povrh smrtnih voda – svi oni koji su ušli u nju bili su potpuno sigurni u svoje spasenje.” Upotrebljavajući Noinu priču, on prikazuje sigurnost spasenja koju trebaju imati oni koji su prihvatili Krista:

Nakon što je Noa ušao u arku i Bog zatvorio vrata, bio je potpuno siguran za svoj život. ... Nije se bojao, jer je Bog zatvorio vrata i čuvao ih. ... Noa je imao sigurnost spasenja. Jamac njegova spasenja bio je Bog. Arka je bila pod Božjom zaštitom. Potop je bio Božja kazna i gnjev, no arka – jedino arka – bila je pošteđena te kazne. Bila je pod Božjom ljubavlju, praštanjem i zaštitom. ... Noina je sigurnost slika vjernikove sigurnosti, onih koji su spašeni dragocjenom krvlju Spasitelja. ... Svi oni koji su primili i istinski primaju Isusa Spa-

27 Trifa, *Lumina Satelor* (12/1929 str. 12), u Pavel, str. 18.

28 *Tilcuirea Evangeliilor*, u Pavel, str. 18.

sitelja i njegovu svetu žrtvu, imaju potpunu sigurnost u svoje spasenje (Ivan 5,24). Dakle, imamo sigurnost spasenja u dragocjenoj žrtvi našeg dragocjenog Spasitelja.²⁹

S gledišta Vojske Gospodnje, autentičan kršćanin uživa sigurnost, sigurnost u spoznaju Gospodina; on zna da je izbavljen od kazne grijeha i pakla, te se raduje u spasenju koje je Bog već započeo stvarati u njegovu srcu. Oni ističu biblijsko učenje: "Svi koje vodi Duh Božji sinovi su Božji. Ta ne primiste duh robovanja da se opet bojite, nego primiste Duha posinstva u kojem kličemo: Abba! Oče! Sam Duh susvjedok je s našim duhom da smo djeca Božja" (Rimljanima 8,14-16) i "Ljubljeni, sad smo djeca Božja i još se ne očitova što ćemo biti. Znamo: kad se očituje, bit ćemo njemu slični, jer vidjet ćemo ga kao što jest" (1 Ivanova 3,2).

5) **Evangelizacija.** Kao što smo vidjeli u poglavlju o nastanku Vojske Gospodnje od samoga početka, nakon što je doživio čudo obraćenja, Iosif Trifa se u potpunosti posvetio službi evangelizacije. Njegova je krajnja svrha bila da ljudi upoznaju Isusa Krista:

Vojska Gospodnja je prije i iznad svega evangelizacijski pokret... Društvene su reforme proizašle jedino nakon velike duhovne obnove, slijedeći primjer našega velikog Učitelja, koji nije obnovio svijet društvenim, finansijskim i političkim reformama, već velikom obnovom duša. Reforme će doći same po sebi kad ćemo imati kršćanski svijet i istinske kršćane.³⁰

Vojska Gospodnja stavlja u učenju velik naglasak na činjenicu da svaki pojedinac "vojnik" treba biti aktivan, a ne ravnodušan prema onima koji još uvijek nisu upoznali Isusa. Da nije dovoljno samo osobno okusiti radost novoga života, već da je neophodno izaći van i dovoditi nove duše Kristu. Iosif Trifa predlaže dva vrlo važna načina evangelizacije: osobni primjer življenja pojedinca (uključujući ovdje dobra djela, ljubav, molitvu, strpljivost, trpljenje, praštanje), i dijeljenje knjiga i vjerske literature. Evo kako to on piše:

Naš život i djela predstavljaju najbolju poruku i najveću pomoć u dovođenju duša Spasitelju. Kad živite život prema Evandelju, tada vaše življenje među ljudima postaje sol koja osoljava i čuva život (...)

Idimo u zatvore, bolnice i gdje god ima napaćenih ljudi i dajmo im materijalnu i duhovnu pomoć. To su ljudi koji inače ne mogu doći spasenju osim provođenjem u djelo usporedbe o Samarijancu (...)

Uvijek uključite molitvu u svojim naporima oko zadobivanja duša za Gospodina i za Vojsku. Ovdje molitva čini divne stvari... Uvijek zastupajte grešnike molitvom zajedno s evangelizacijskom ljubavlju, i imat ćete velike pobjede

29 Prema navodu Pavela, str. 24.

30 Ibid., str. 27.

(...)

Podijelimo svugdje Biblije, Psalme, knjige i vjerske brošure. Svaki pojedini vojnik Gospodina mora dijeliti knjige i vjerske traktate jer na taj način postaje sijač evangelizacijskog svjetla i zadobit će mnogo duša za Krista.³¹

3.4. Uloga Biblije

Od samoga početka i tijekom djelovanja i postojanja Vojska Gospodnja je vrednovala Bibliju kao jedini izvor autoriteta za crkvenu obnovu i životnost. Jedino svjetlo evanđelja, sila Riječi, može probuditi ljude za novi život. Začetnik Vojske Gospodnje imao je za cilj i bio je čvrsto uvjeren³² kako treba uzeti Bibliju s crkvenoga oltara i uručiti ju obiteljima, društvu u cjelini, čitavom narodu, posred svijeta, u život svakog muškarca i žene. I to unatoč poteškoćama u misiji. Iosif Trifa je u svom tjedniku *Svjetlo sela* posvetio posebno mjesto i članke Bibliji. Štoviše, da bi potaknuo čitanje i dijeljenje Biblije, u istome je časopisu obećanjima novčanih nagrada i raznih darova pokrenuo poticanje dubljeg proučavanja Biblije na "Biblijskoj školi". Ta se navika vremenom razvila u redovitu praksu Vojske Gospodnje koja je ubrzo nakon toga započela s večernjim "Biblijskim školama" gdje su ljudi imali priliku zajedno proučavati i bolje upoznati Bibliju. Trifa je zapisao:

Biblija je najraširenija knjiga na zemlji. Čak nam i to pokazuje kako ona nije obična knjiga, već Božja knjiga. Stoga, tko god uzme Bibliju u svoje ruke mora ju smatrati knjigom, pismom od Boga... Posvetili smo ovaj broj časopisa Bibliji kako bismo učinili tu Knjigu života poznatom našim čitateljima. Na taj način *Svjetlo sela* im ne donosi samo novosti koje se mijenjaju iz dana u dan, već im donosi Riječ Božju koja ostaje zauvijek.³³

Naposljetku, možemo reći da je možda najvažniji aspekt s obzirom na Bibliju koju je Vojska Gospodnja uvijek držala središnjom bilo to da jedino u Bibliji ljudi mogu pronaći Isusa Krista, jedini temelj spasenja.

3.5. Praktičan naglasak u radu Vojske Gospodnje

Poznato je iz povijesti univerzalne crkve da posjedovanje ispravne teologije, iako važno, ne jamči automatski uspješan i pobjedonosan kršćanski život. Uvijek se moraju pribaviti odgovarajuća sredstva kojima ispravno učenje i doktrine mogu pronaći svoj put do svakodnevnog življenja i iskustva vjernika. Vojska Gospodnja je na predivan način pronašla sredstva kojima se mogu spojiti teorija

31 Trifa, *Ce este Oastea Domnului* (str. 142-143), u Pavel, str. 27.

32 U prethodnom smo poglavlju opširnim citatom prenijeli kako je Iosif Trifa otkrio Bibliju i što mu je značila.

33 U Ton, str. 154-156.

i praksa u privlačan način življenja. Jedan od ključnih faktora koji je doveo do tog postignuća bilo je okupljanje Vojske.

Okupljanje

Otac Vojske Gospodnje vratio je ozračje rane Crkve na redovitim sastancima zajednice, gdje su ljudi imali slobodu u Duhu odražavati svoje duhovne darove na slobodan način. Često se osvrtao na savjet apostola Pavla Korinćanima i citirao: "Što dakle braćo? Kad se skupite te poneki ima hvalospjev, poneki ima nauk, ima otkrivenje, ima jezik, ima tumačenje - sve neka bude radi izgrađivanja" (1 Korinćanima 14,26). Međutim, u središtu svakoga sastanka Vojske Gospodnje uvijek je trebao biti Isus Krist:

Braćo, nemojte zaboraviti obećanje u Mateju 18,20: Kad god su dva ili tri vojnika zajedno, oni se sastaju u ime dragocjenog obećanja Spasitelja: "Jer gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, tu sam i ja među njima." Okupljanje Vojske je okupljanje u ime Gospodina Isusa, oko križa..., okupljanje duša koje zazivaju Isusa u svoju sredinu.³⁴

Postoje tri prepoznatljive stvari koje karakteriziraju sastanke Vojske Gospodnje. Prikazat ću svaki od tih triju aspekata značajnim citatom Iosifa Trife.

Čitanje Biblije

Sastanci Vojske Gospodnje prije svega trebaju biti škola Biblije, biblijska škola. Ta škola traje čitavog života. ... Na sastancima Vojske svi vojnici koji znaju čitati trebaju imati Bibliju. Kao što učenik ne ide u školu bez svojih knjiga, jednako tako nitko ne može biti student bez knjige, knjige života. Pravi vojnik može biti samo onaj tko je biblijski vojnik; samo vojnik koji je naoružan mačem Duha Svetoga, koji je Riječ Božja (Efežanima 6,23).³⁵

Zajednička molitva

Drugi element sastanaka Vojske Gospodnje mora biti molitva s čitavom zajednicom. Vojnici Gospodnji moraju naučiti moliti ne samo iz molitvenika, već također i svojim vlastitim riječima. Molitva sa specifičnim i osobnim riječima je znak djelovanja Duha Svetoga. Kod takve molitve i Duh Sveti i čovjekov um djeluju zajedno.³⁶

Zajedničko pjevanje

Zajedničko pjevanje mora biti još jedan element na sastancima Vojske. Po-

34 Trifa, *Ce este Oastea Dommului* (str. 175, 182), u Pavel, str. 32.

35 Ibid., str. 178.

36 Ibid., str. 178.

vrh toga može također biti čitanje iz vjerskih knjiga, recitiranje vjerskih pjesama, može biti govora i drugih korisnih stvari...³⁷

4. Reakcija Pravoslavne crkve

Svi pokreti obnove koji su bili inicirani u prvom dijelu dvadesetoga stoljeća unutar Rumunjske pravoslavne crkve imali su samo jednu svrhu: utvrditi Pravoslavnu crkvu da može ponovno otkriti temeljnu vrijednost biblijskoga kršćanstva, da se vrati svom istinskom poslanju, to jest, služiti Bogu i predstavljati Boga u rumunjskom narodu; pomagati ljudima da dođu do evanđelja i osobnog i živog odnosa s Isusom Kristom, jedinom nadom za spasenje, te da ih pouče preobrazbi življenja koje je u Kristu, u skladu s Pismom. Ponovno treba istaknuti da nitko od tih svećenika nije htio napustiti Pravoslavnu crkvu i započeti novu denominaciju. Svi su oni htjeli djelovati unutar svoje vlastite crkve. U isto vrijeme, međutim, bili su spremni platiti bilo koju cijenu kako bi ponudili svima ono što su i sami pronašli: novi, svjež i živi odnos sa svojim Spasiteljem, Isusom Kristom.

Međutim, Pravoslavna crkva je odbila te pokušaje prema duhovnoj i teološkoj obnovi, iako, paradoksalno, ništa od toga nije bilo protivno Bibliji. Tako je, primjerice, Rumunjska pravoslavna crkva izbjegavala svaki vid razgovora s Cornilescuom o pitanju autoriteta Biblije. Jednako tako, izbjegavala je kritički osvrt za razlikovanje između Cornilescuovih i crkvenih koncepata odnosa između Pisma i crkve, a umjesto toga ponovila je službeno vjerovanje po tom pitanju, te odbacila Cornilescuovo učenje tvrdeći da je protestantsko, i prema tome heretičko. Zbog Cornilescuovog raširenog raspačavanja Biblije među pravoslavnim vjernicima, posebice uz pomoć "vojnika" Vojske Gospodnje, pravoslavna je crkva poduzela vrlo stroge represivne mjere kako bi zaustavila taj fenomen. Crkva je uz pomoć države počela proganjati i zabranjivati sve ostale vjerske pokrete koji su postojali u to vrijeme. Međutim, Pravoslavna crkva unatoč očajničkim naporima nije uspjela u tom pokušaju.

Zbog reakcija i pritisaka Pravoslavne crkve svećenik Dumitru Cornilescu je morao napustiti zemlju, i nikad se nije smio vratiti. Budući da Pravoslavna crkva nije prihvatila njegovu teologiju, on je napustio Pravoslavnu crkvu i pristupio Bratskoj zajednici. Pravoslavna crkva je odbacila i Tudora Popescua i oduzela mu svećeničku službu. Slijedeći primjer svoga prethodnika, utemeljio je neovisni crkveni pokret gdje je nastavio propovijedati novi život koji je pronašao u Kristu.

Iosif Trifa je doživio istu sudbinu, iako nije pokazivao nikakvu želju za napuštanjem Pravoslavne crkve. Zapravo, čak i kad su mu oduzeli pravo na svećeničku

³⁷ Ibid., str. 179.

službu, Trifa nije napustio Pravoslavnu crkvu, već je ostao tamo kako bi nastavio svoju borbu za duhovnu obnovu svoje braće u Kristu. U crkvi se do danas, usprkos opoziciji, zadržao i pokret Vojske Gospodnje predstavljajući nadu u staru i, ponekad, "umornu" majku crkvu!

Optužbe koje je Pravoslavna crkva podigla protiv Vojske Gospodnje i njezina osnivača Iosifa Trife, iako ih je bilo mnogo, bile su uglavnom oko dva pitanja. Prva je činjenica da Pravoslavna crkva poriče svaku mogućnost da netko može stupiti u osobni odnos s Isusom Kristom osim posredstvom službenog predstavnika crkve. Usko vezano uz to bilo je učenje Vojske Gospodnje o novom rođenju, kao iskustvu koje se događa u odrasloj dobi, kad osoba prihvaća Krista i vraća se Bogu. Ovim je učenjem bila osporena pravoslavna doktrina o krštenju prema kojoj osoba doživljava novo rođenje samim činom krštenja. Stoga je Pravoslavna crkva i ovo učenje odbacila kao herezu.

Druga važna optužba protiv Iosifa Trife sastojala se u činjenici da je odbio predati vodstvo i sudbinu Vojske Gospodnje hijerarhiji Pravoslavne crkve. Nekoliko je godina službena crkva pokušavala preuzeti pokret. Međutim, kao što je Iosif zapazio, crkva je samo htjela pretvoriti pokret od pokreta za duhovnu obnovu u pokret za kulturnu naobrazbu.

Dakle, možemo reći da, iako je prihvatila i podnosila Vojsku Gospodnju unutar svojih zidina, Pravoslavna je crkva uvijek izražavala otpor prema pokretu, ponekad čak i sa snažnim protivljenjem. Doživljavajući trajno odbacivanje, mnogi od vođa i "vojnika" Vojske izabrali su napustiti Pravoslavnu crkvu i priključili se različitim evandeoskim denominacijama. Jedan veliki vođa Vojske Gospodnje koji se borio protiv tendencije napuštanja majke crkve bio je Traian Dorz – koji je imao mnogo sljedbenika koji nisu htjeli napustiti crkvu, već se boriti za provođenje obnove Pravoslavne crkve. Nema sumnje da će svojim učenjima i teološkim naglascima na Pismo i osobni odnos s Kristom, Vojska Gospodnja uvijek ostati u dinamičkoj napetosti s Pravoslavnom crkvom.

5. Zaključak

Moja je nada kako je ovaj rad pomogao steći novi pogled na neke značajne razvoje rumunjskog kršćanstva početkom dvadesetog stoljeća. Saznali smo iz primjera pravoslavnog svećenika Trife, a djelomice i svećenika Cornilescua i Popescua, kako je otkrio istinsko učenje i autoritet Biblije i kako je pokušao propovijedati u crkvi biblijska učenja o spasenju kroz osobni odnos s Isusom Kristom po vjeri. Njegov je rad imao velik utjecaj na mnoge pravoslavne vjernike sve do danas.

Ponovno otkrivanje središnje uloge Biblije značajno je doprinijelo uspostavljanju i rastu Vojske Gospodnje, fascinantne stvarnosti unutar Pravoslavne crkve. Za "vojnika" Vojske Gospodnje, biti kršćaninom ne znači samo biti poistovje-

ćen s članstvom u tradicionalnoj ili povijesnoj Pravoslavnoj crkvi. Naprotiv, biti kršćanin znači imati prisan odnos s Isusom Kristom, iskusiti stvarnost i radost spasenja, redovito čitati Bibliju, postojano rasti u obnovi uma i života prema slici Krista, govoriti drugima radosnu vijest spasenja, živjeti čitav život pod gospodstvom Gospodina Isusa Krista, Raspetoga, odražavati u svakodnevnom životu načela kršćanske etike.

Širenje nove Biblije u Rumunjskoj i životnost Vojske Gospodnje imale su i pozitivan utjecaj na Pravoslavnu crkvu. Počela je davati Bibliji središnje mjesto u liturgiji i izvan nje, što ima koristan utjecaj na život crkve u cjelini. Ti su događaji stvorili unutarnju dinamičnost u rumunjskoj Pravoslavnoj crkvi, koja je, po mnogo čemu jedinstveni fenomen u Pravoslavnoj crkvi, kao što Timothy Were napominje: “Među svim pravoslavnim crkvama, osim u Grčkoj crkvi, Rumunjska crkva je neupitno najživlja u svom vanjskom življenju i uživa najveću podršku naroda.”³⁸

Naposlijetku bih htio dodati kako je ovo proučavanje još jednom prikazalo da autentična obnova crkve može proizaći iz ponovnog otkrivanja temeljne vrijednosti Biblije i središnje uloge Isusa Krista. Ovo nam daje veliku legitimnu nadu za budućnost: kad god se čini kako je crkva zastranila od svoga poslanja i sudbine, uvijek će Pismo biti tu – pouzdan izvor koji joj je na raspolaganju kako bi preusmjerio i vratio crkvu natrag izvornoj svrsi njezina postojanja u svijetu i za svijet.

Prevela Ljubinka Jambrek

Corneliu Constantineanu

The Army of the Lord: The impact of the Bible and the renewal of the Romanian Orthodox Church

Abstract

Scripture has always played a crucial role in the renewal of the churches throughout the history of Christianity and this was seen particularly well during the Reformation. This paper offers another example of the enduring power of the Scripture to change lives and renew communities. It looks at the impact of the ‘rediscovery’ of the Bible on the Romanian Christian context at the beginning of the 20th century. Particularly, it explores the foundation, establishment and the theology of the Lord’s Army – a unique renewal movement within the Orthodox Churches.

38 Timothy Were, *The Orthodox Church*, str. 176.